

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Informatikai Tudományok Doktori Iskola

Minősegbiztosítási Terv

A doktori képzés és fokozatszerzés minősegbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME doktori képzésben résztvevők Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME Doktori TVSZ), valamint a Doktori Iskola működési szabályzata rögzíti. Az alábbiak részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő minősegbiztosítási elemekre (elsősorban a felsőoktatásról szóló többször módosított 2005. évi CXXXIX. törvényben, illetve a doktori iskola létesítésének eljárási rendjéről és a doktori fokozat megszerzésének feltételeiről szóló 33/2007. (III.7.) Korm. rendeletben).

Az Informatikai Tudományok Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jelen minősegbiztosítási szabályzata a doktori képzés és a fokozatszerzés hat kiemelt fázisának szabályozásán keresztül kívánja elérni, hogy a Doktori Iskola egészének minősége stabil és magas szintű legyen. E kiemelt fázisok: doktori témák meghirdetése, felvétel a doktori képzésre, doktori képzés tantárgyai, hallgatói előrehaladás monitoringja, PhD fokozatszerzés követelményei, PhD fokozatszerzési eljárás.

Doktori témák meghirdetése

(1) A Doktori Iskola évente (január-február) PhD *témajavaslatokat* kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől. Az egyes témajavaslatokhoz meg kell adni a *témavezető*k adatait is. A témavezetőkkel szembeni általános követelmény, doktori fokozatuk megszerzésétől számított legalább 2 évi szakmai gyakorlattal kell rendelkezniük, illetve egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja. Az általános feltétele felett mind a doktori témát, mind pedig a témavezető személyét a Doktori Iskola Tanácsának (DIT) kell jóváhagynia, amely tanács tagsága kiemelkedően magas szakmai-tudományos elvárásokat teljesít (ld. a Doktori Iskola működési szabályzata). Külső témavezető esetén a téma meghirdetéséhez az intézményi vezető fogadó nyilatkozata, valamint BME dolgozó konzulens kijelölése is szükséges.

(2) A témavezetőkkel szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói haladják meg a Doktori Iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit.

(3) A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témákról és témavezetőkről, valamint a felvételi követelményekről és a Doktori Iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

Felvétel a doktori képzésre

(1) A doktori iskola évente (március) kibocsátja a felvételi *pályázati felhívást*, amely tartalmazza témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit. A felvételi meghallgatás (június) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DIT által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik. A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény).

(2) A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: A Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

Doktori képzés tantárgyai

(1) A tárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a kínálat felújításáról a DIT – minden félév előtt – dönt. A tematika legalább háromévenként felülvizsgálandó.

(2) A Doktori Iskola oktatói alkalmasságát a DIT folyamatosan kontrollálja: A Doktori Iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket – a doktori iskola vezetőjének javaslatára – a DIT adott időszakra alkalmasnak tart a doktori iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására.

(3) A Doktori Iskola aktuális képzési tervéről, illetve tantárgyaitól és oktatóiról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

Hallgatói előrehaladás monitoringja

(1) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámolók alapján (BME Doktori TVSZ 4. § (1). A szemeszterenként benyújtandó munkabeszámoló a Doktori Iskola honlapjáról letölthető nyomtatvány szerint tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD témakörében készült publikációkat, konferencia és szeminárium előadásokat).

(2) A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

(3) Különleges súllyal esik latba az elsőéves átvilágítás, ahol a hallgatóknak a témavezetők jelenlétében szóbeli beszélgetésen kell részt venni a felvételihez hasonló szakmacsoport előtt. Ennek a beszélgetésnek a kiértékelési szempontrendszere az xxx weboldalon olvashatóak.

(4) A DIT értékelése alapján a Kar Dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott (ÁÖ-s) hallgatókat átsorolhatja a költségtérítéssel képzésbe (BME Doktori TVSZ 4. § (2-5).

(5) A VIK tanészeki rendszeresen megtartott belső doktoranduszi workshop-jai során szintén ellenőrzik a hallgatói előrehaladást.

PhD fokozat követelményei

- (1) A doktori fokozat általános követelményeit a BME DSZ részletesen szabályozza.
- (2) A fokozat megszerzéséhez a BME DSZ 15. § (5) szerinti általános publikációs követelményeken túl – a BME DHSZ 15. § (6) szerint – a Szakmai Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (SZHBDT, ld. a Doktori Iskola működési szabályzatát) kidolgozott, a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő, részletes doktori követelményrendszernek is eleget kell tenni. Ezek a Doktori Iskola honlapján keresztül nyilvánosságra kerülnek.
- (3) Az SZHBDT által – a (4) szerint – kidolgozott fokozatszerzési követelményrendszert – a BME DHSZ 6. § (6) g) szerint – az EHBDT is jóváhagyja. A követelményrendszer kiemelt részeként megjelenő publikációs követelmények EHBDT jóváhagyásához az EHBDT – a honlapján nyilvánosságra hozott – általános (BME szintű) minimumkövetelményeket határoz meg.
- (4) A szigorlatok színvonalának folyamatos felügyelete mellett, az SZHBDT a szigorlati tárgyakat három évente felülvizsgálja. A Szigorlati Bizottságokat az SZHBDT jelöli ki.

Fokozatszerzési eljárás

- (1) A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 15. § - 22. §.
- (2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot egy külső, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.
- (3) Az értekezés benyújtása után – az SZHBDT által kijelölt – Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a teljes eljárási anyagot. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a téziszfüzet nyilvánossá válik a doktori iskola honlapján.

Záró megjegyzések

A Doktori Iskola minőségbiztosítási szabályzatának egyes pontjaival az alábbi minőségbiztosítási elvek kiemelt érvényesülését kívánja elérni:

- (1) A szakmai kontroll elve. A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a nemzetközi és hazai szakmai–tudományos közvélemény kontrollját.
- (2) A tudományetikai követelmények figyelembevételének elve. A minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése során érvényesíteni kell a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait.

- (4) A nyilvánosság elve. A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára széles körűen nyilvánosak legyenek.
- (5) A visszacsatolás elve. A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző tanácsainak tagjai folyamatos visszajelzést kapjanak tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.
- (6) A minőség központúság elve. A minőségirányítási rendszer kialakításával és működtetésével el kívánjuk érni, hogy mind hallgatóink, mind oktatóink igény szintje folyamatosan növekedjék önmagukkal és környezetükkel szemben, ugyanakkor váljon értékrendjük integráns részévé a tudománnyal szembeni alázat, gondolkodásuk egyik alappillére a kezdeményezőkészség és a kreativitás.
- (7) A szellemi tulajdon védelmének elve. A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az egyetemi doktori képzés a jövőben is álljon teljes összhangban az Európai Uniónak és a Magyar Köztársaságnak a szellemi tulajdon védelmére irányuló törekvéseivel.
- (8) Az egyéni felelősség érvényesítésének elve. Egy tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában.
- (9) A folyamatok dokumentálásának elve. A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A dokumentáció ellenőrzése a minőségirányítási rendszer alapvető feladata. A doktori képzés egészén belül fontos célkitűzés, hogy a képzésben érintett oktatók adminisztratív terhelése ne növekedjék a minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése folyamán.

Budapest, 2014. szeptember

Levendovszky János
az Informatikai Tudományok Doktori Iskola vezetője